

LABI SAIMNIEKI SAVUS MĀJDZĪVNIEKUS PASARGĀ VAKCINĒJOT

Rūpes par mājdzīvnieku veselībai svarīgiem profilaktiskajiem pasākumiem pasargās no saslimšanas ne tikai mājdzīvniekus, bet ļaus arī to saimniekiem izvairīties no dažādām slimībām, ko pārnēsā klaiņojoši suņi un kaķi.

Jaundzimušie dzīvnieki – gan kucēni, gan kaķēni, kuriem ir veselīga un vakcinēta māte, aizsardzību pret apkārtējās vides ietekmi saņem ar pirmpienu, kurā esošās antivielas spēj tos pasargāt no saslimšanas līdz divu mēnešu vecumam. Pēc šī vecuma sasniegšanas jaunajiem dzīvniekiem, ja tie netiek vakcinēti, sākas kritiskais posms, kas ilgst apmēram līdz viena gada vecumam. Šajā laikā jūsu mīlulis var nesaslimt, bet var arī inficēties ar bīstamām infekcijas slimībām.

Īpaši pilsētās ir daudz klaiņojošu dzīvnieku, kuri ir potenciāli infekcijas ierosinātāju pārnēsātāji. Klaiņojošie dzīvnieki lielākoties nekad nav tikuši vakcinēti un imunitāti pret infekcijas slimībām iegūst tikai pēc pārslimošanas.

Atkarībā no ierosinātāja veida, slimības gaitas (akūta, hroniska), slimības izpausmes, slimības gala iznākuma un inficētā dzīvnieka vecuma infekcijas slimības var sadalīt divās lielās grupās – bīstamas un mazāk bīstamas slimības.

Svarīgi atcerēties – jo jaunāks dzīvnieks ir inficējies, jo bēdīgāka ir slimības iznākuma prognoze. Ir vairāki faktori, kas būtiski ietekmē dzīvnieku inficēšanās iespējas: dzīvnieku blīvums noteiktā teritorijā, klaiņojošo dzīvnieku daudzums, iepriekšējos gados novēroto saslimšanas gadījumu masveidīgums, kā arī vides higiēna un vakcinēto dzīvnieku skaits.

Pēdējos gados veterinārmedicīna ir strauji attīstījusies, kas liecina par saimnieku ieinteresētību savu mīluļu labsajūtas un veselības veicināšanā. Pašlaik ir pieejami dažādi statistikas dati par dzīvnieku veselību un biežāk sastopamajām infekcijas slimībām. Ievērojami paplašinājies arī veterinārmedicīnisko produktu klāsts tirgū.

Kaķiem sava vakcinācijas shēma

Kaķēnus vajadzētu vakcinēt pret biežāk sastopamajām vīrusu slimībām – panleikopēniju, herpes vīrusa infekciju (infekciozais rihotraheīts), *calici* vīrusa infekciju (infekciozais stomatīts) un trakumsērgu. Vakcināciju pret panleikopēniju, infekciozo rinotraheītu un infekciozo stomatītu uzsāk, kaķēnam sasniedzot sešu nedēļu vai divu mēnešu vecumu (šī izvēle ir atkarīga no vakcīnas ražotājkompanijas anotācijā noteiktās shēmas), un otro reizi vakcināciju atkārto pēc trim vai četrām nedēļām, kuras laikā var ievadīt arī vakcīnu pret trakumsērgu.

Nākošajā gadā, kad dzīvnieks ir sasniedzis viena gada un trīs mēnešu vecumu, ir nepieciešama tikai vienreizēja vakcinācija pret četrām minētajām infekcijas slimībām. Vēlākajos gados, konsultējoties ar veterinārārstu, saimnieks var izvēlēties, vakcinēt dzīvnieku pret panleikopēniju, infekciozo rinotraheītu un infekciozo stomatītu, vai arī nē. Vakcinācija pret trakumsērgu ir obligāta katru gadu. Tās neievērošanas gadījumā var draudēt sods par likumā noteikto normu nepildīšanu.

Jāatgādina, ka līdz ar vecumu samazinās arī dzīvnieka imunitāte pret slimībām. Tāpēc arī vecu dzīvnieku vakcinācija ir ļoti svarīga.

Vecākiem kaķiem, par kuru iepriekšējo vakcināciju nav ziņu, ieteicama vakcinācijas shēma, kas paredzēta maziem kaķēniem (vakcinācija pret panleikopēniju, infekciozo rinotraheītu, infekciozo stomatītu un trakumsērgu ar revakcināciju pēc trim līdz četrām

nedēļām un atkārtotu vakcināciju pēc viena gada). Tos kaķus, kuri dzīvo kopā ar daudziem citiem kaķiem, bieži kontaktējas ar citiem savas sugas brāļiem, ceļo un piedalās izstādēs, kā arī, ja apkārtņē bieži novēro saslimšanas gadījumus, vakcinēt pret četrām minētajām infekcijas slimībām ieteicams katru gadu.

Pēdējos gados veiktajos pētījumos konstatēta sevišķi bieža kaķu saslimšana ar augšējo elpošanas ceļu slimībām, kuru galvenie ierosinātāji ir kaķu *calici* vīruss, kaķu herpes vīruss, *Chlamydomphila felis* un *Bordatella bronchiseptica*, kas maziem kaķēniem izraisa nāvējošu bronhopneimoniju.

No visiem minētajiem ierosinātajiem pašlaik aktuālākais ir pēdējais slimības ierosinātājs – *Bordatella bronchiseptica*. Sevišķi smagi slimo tikko viena mēneša vecumu sasnieguši kaķēni, kuri tiek turēti kopā ar daudziem citiem dzīvniekiem vai kuriem ir biežs kontakts ar pieaugušiem latentī jeb slēpti slimiem dzīvniekiem. Pret šo infekcijas slimību iesaka vakcinēt mazus kaķēnus, kā arī kaķus, kuri piedalās izstādēs, tiek pārvadāti vai tiem ir kontakts ar suņiem. Problēmas risināšanai veterinārmedicīnisko produktu ražošanas kompānija piedāvā kaķiem no četrus nedēļu vecuma intranazāli lietojamu vakcīnu, kuras iedarbība parādās 72 stundas pēc ievadīšanas.

Chlamydomphila felis ierosinātājs izraisa vieglas formas konjunktivītu kaķiem dažādās vecuma grupās. Vakcinācija pret šo infekcijas slimību un kaķu pasargāšana no masveida saslimšanas ir aktuāla patversmēs, dzīvnieku viesnīcās, kaķiem, kuri piedalās izstādēs. Vakcīnas darbības ilgums nav garš, tāpēc to iesaka ievadīt pirms gaidāmā kontakta ar citiem dzīvniekiem.

Pašlaik ir izstrādātas vairākas vakcīnas pret kaķu leukēmijas vīrusu, kurš kaķiem izraisa neārstējamu saslimšanu. Vakcinācija pret šo slimību ir aktuāla jauniem dzīvniekiem un tiem, kuri iet laukā. Ieteicamais vakcinācijas laiks ir no divu mēnešu vecuma ar revakcināciju pēc četrām nedēļām un atkārtotu revakcināciju pēc viena vai diviem gadiem.

Pirms šīs vakcinācijas nepieciešams veikt seroloģiskos izmeklējumus, lai noteiktu antivielu klātbūtni organismā. Ja organismā antivielas ir, tad vakcīnas iedarbība ir neefektīva – dzīvnieks jau ir inficēts. Turpmāk atliek kaķi tikai rūpīgāk kopt un uzmanīgi sekot līdz viņa veselības stāvoklim.

Kādas infekcijas apdraud suņus

Standarta vakcīnās suņiem ir iekļauti antigēni no ierosinātajiem, kuri izraisa gaļēdāju mēri, paragripu, infekciozo hepatītu un parvovīrusa infekciju. Vakcīnāciju kucēniem, ja to pieļauj izmantojamā vakcīna, var sākt no sešu nedēļu vecuma. Šajā vakcīnā ir ietverti antigēni no gaļēdāju mēra un parvovīrusa infekcijas ierosinātajiem. Parasti vakcīnu izmanto kucēniem, kuri nav saņēmuši pirmpienu, ja apkārtējā teritorijā ir novēroti bieži dzīvnieku saslimšanas gadījumi, kā arī rotveileru un dobermanu šķiernes kucēniem, kuri ir sevišķi jutīgi uz antivielu veidošanos pret vakcīnas antigēnu mātes antivielu cirkulācijas dēļ. Ja seko šai vakcinācijas shēmai, tad atkārtota vakcinācija ir nepieciešama pēc divām nedēļām. Tās laikā dzīvnieks tiek vakcinēts ar standarta vakcīnu pret gaļēdāju mēri, paragripu, infekciozo hepatītu un parvovīrusa infekciju. Trešā vakcinācija ir pēc trim līdz četrām nedēļām. Tās laikā kucēnus vakcinē pret gaļēdāju mēri, paragripu, infekciozo hepatītu, parvovīrusa infekciju, leptospirozi un trakumsērgu.

Kucēnus, kuri iegūti no vakcinētām mātēm, divu mēnešu vecumā vakcinē ar standarta vakcīnu pret gaļēdāju mēri, paragripu, infekciozo hepatītu un parvovīrusa infekciju. Revakcinācija ir pēc trim līdz četrām nedēļām, kad papildus standarta vakcīnai ievada vakcīnu pret leptospirozi un trakumsērgu.

Suņus, par kuru iepriekšējo vakcināciju trūkst ziņu, pirmo reizi vakcinē ar standarta vakcīnu, kā arī ar vakcīnu pret leptospirozi un trakumsērgu. Revakcināciju ar standarta vakcīnu izdara pēc trim līdz četrām nedēļām un atkārtoti pēc gada.

Vēlākajos gados optimālas suņu vakcinācijas shēmas izveidošanas nolūkos ir jākonsultējas ar veterinārārstu. Nelabvēlīgas situācijas gadījumā iesaka ikgadējo vakcināciju pret visām piecām biežāk sastopamajām slimībām. Tāpat kā kaķiem, arī suņiem Latvijā ir obligāta ikgadējā suņu vakcinācija pret trakumsērgu.

Pasaulē ir izveidotas vairākas vakcīnas suņiem pret atsevišķām saslimšanām, kas nav tik aktuālas kā iepriekš minētās, bet ir novēroti tikai lokāli saslimšanas gadījumi. Viena no lielākajām problēmām suņu audzētavās vai patversmēs kucēniem varētu būt *Bordatella bronchiseptica* ierosinātas augšējo elpošanas ceļu slimības. Tādēļ ir izveidota intranazāli lietojama vakcīna pret minēto ierosinātāju, kas ir droša kucēniem no divu nedēļu vecuma. Imunitāte iestājas pēc 72 stundām.